

DRETS DE LES DONES

L'art com a fugida de la repressió de les dones de l'Iran

En el clima d'asfíxia que evidencia la mort de Mahsa Amini, les artistes iranianes troben un catalitzador

ZAHIDA MEMBRADO
TEHERAN

Quin és el preu de la llibertat? A l'Iran, pot ser molt alt. El delictes que va cometre Mahsa Amini va ser portar el hijab massa enrere, deixant a la vista part dels cabells. El final de la història ha donat la volta al món els últims dies. La jove kurda estava visitant la seva família quan va ser arrestada per la policia de la moral a Teheran. Va sortir sense constants vitals de comissaria i va morir a l'hospital. Suposadament, a causa de les contusions cerebrals patides mentre estava sota custòdia policial.

Les lleis de la República Islàmica, basades en la xaria, estableixen que les dones, a partir dels 9 anys, han de cobrir-se els cabells i vestir de manera púdica en públic. Incomplir aquesta llei és un delictes que pot comportar conseqüències greus per a la integritat de les iranianes. Això ha estat així des del 1979. Durant quatre dècades, les dones a l'Iran han patit la repressió exercida per un règim que les considera inferiors i les tracta com a tals. La llista de circumstàncies en les quals les dones estan subjugades és llarga. Però la mort de Mahsa Amini, de tan sols 22 anys, ha provocat un esclat d'indignació sense precedents contra el vel islàmic que ha fet palès que les dones iranianes han perdut la por. Els carrers de les principals ciutats del país no havien aplegat mai tants homes i dones units en un únic clam: llibertat. Un crit de llibertat que té cara de dona.

Des de fa uns mesos, la República Islàmica de l'Iran ha augmentat la pressió sobre les dones perquè mantinguin un comportament modest al carrer. L'arribada de l'ultraconservador Ebrahim Raisi al poder el 21 d'agost ha augmentat la repressió i la policia de la moral ha intensificat les batudes al carrer, perseguint i humiliant les dones que no porten la indumentària rigorista islàmica.

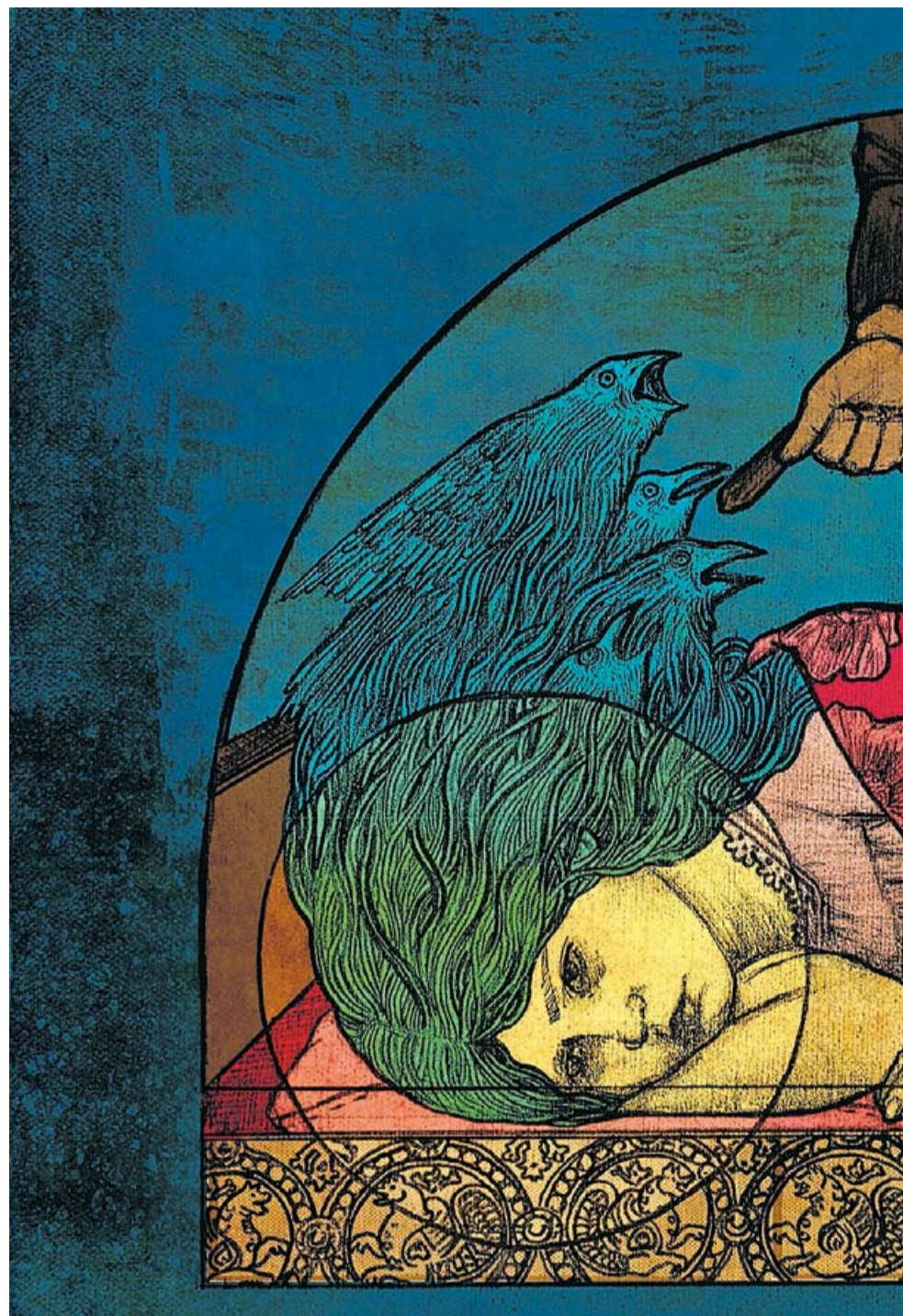
En aquest clima d'asfíxia, les artistes iranianes han trobat en el seu ofici un catalitzador de l'anhel de llibertat a través del qual expressar tot el que altrament queda silenciada.

L'artista visual Parnian Omidi crea les seves obres sobre una base de cordes, centenars de fils entrellaçats que deixen espais buits infinits. Per a ella, el llenç és una tela sencera i segura, justament tot el contrari de com s'ha sentit tota la vida: inestable, plena de forats. Per això, puntualitza, "si volia expressar-me de forma sincera havia de començar pel suport". Els seus buits emocionals són les cavitats que queden entre els fils, creuats de manera accidental. La pintura s'incorpora als pocs espais consistents que queden, com les experiències de vida.

En la seva última sèrie, Parnian s'ha centrat en el cos femení nu i, en algunes de les obres, un dels pits no hi és. Hi ha un buit. Només s'endevina el mugró, incrustat entre les cordes. "Crec que l'ànima femenina no té lloc en la societat iraniana. No hi ha espai per a ella, per això el pit no existeix". També a causa de la re-

Policia
La repressió ha augmentat amb l'arribada del govern conservador

Palanca
El Me Too va ser clau perquè les dones s'atrevisin a denunciar

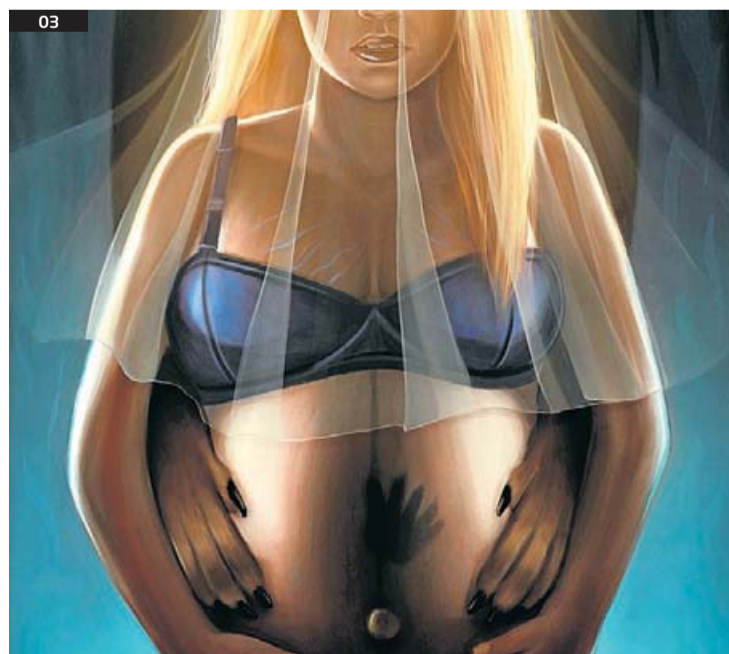
lació tòxica que hi ha entre els pits femenins i els homes. "Des d'adolescent els meus pits m'han fet sentir humiliada. El pit és el símbol de la feminitat i ser dona a l'Iran em fa sentir insegura. Hem d'amagar sempre la nostra feminitat per no posar-nos en perill". Rostres de dona d'aspecte ombrívol amb una cara de nadó al darrere. Retalls de cosos femenins amb fletxes clavades a

l'esquena. Les principals galeries de Teheran voldrien mostrar les seves obres, però els seus quadres mai passarien la censura.

Negin Ehtesabian és il·lustradora i dissenyadora. Exhibeix amb orgull el seu projecte artístic *Medusa*, en al·lusió a la figura mitològica grega. És l'obra a través de la qual sent que ha expressat millor els desafiaments a què s'enfronta com a dona a l'Iran. "L'arquetip de Medusa és una dona poderosa però reprimida. Una dona seduïda i victimitzada i després convertida en un monstre". Se la considera una icona de la ràbia i de la venjança femenina i és un dels símbols clàssics del feminisme. El projecte *Medusa* va viatjar al Canadà i a Colòmbia i l'artista hi explora les pors de la maternitat.

El Me Too, decisiu a l'Iran

L'esclat a tot el món el 2017 del moviment Me Too va ser decisiu a l'Iran. Va fer trontollar les creences de milers de dones, que no havien comprès fins aleshores que allò que patien era assetjament i era denunciabile. El moviment va ser clau perquè sortissin a la llum casos d'assetjament a estudiants a les universitats. Alguns professors van ser denunciats perquè pressionaven alumnes per tenir un acostament amb ells. Abans del

Me Too, aquestes estudiants no s'haurien atrevit mai a parlar.

Dones atrapades, sotmeses a un domini masculí, que criden desesperades mentre diverses mans els tapen la boca. Les obres angoixants i inquietants d'Anahita Shams no deixen indiferent. D'origen àzeri, es va traslladar de molt petita del nord del país, a Shiraz, la ciutat de Hafez. El seu pare escrivia poesia, narrativa i era traductor del francès al farsi. Ella va heretar l'amor per les humanitats. "La meua família era oberta i moderna. Només quan vaig créixer vaig descobrir la repressió que patim les iranianes", explica al menjador de casa seva.

Al fons de l'estança hi té un petit estudi on el seu marit fotografava els seus treballs i és allà on guarda *Fading out*, una obra que denuncia la censura en l'art a l'Iran: un llenç de grans dimensions embolicat com un regal. "La idea és que quan un comprador adquireix el quadre, fins que arriba a casa no sap què s'amaga sota l'embolcall".

En una altra obra penjada a la paret apareix dibuixat el cap d'una dona dins d'un televisor amb un gall a sobre. "El gall representa l'home dominant i la dona crida però ningú la sent", explica l'artista. La cadena BBC, enemiga històrica del règim de

- 01. Obra d'Anahita Shams. Sèrie Il·lustració.
- 02. Imatge de la sèrie de deu il·lustracions creades per Shams per representar el moviment Me Too a l'Iran.
- 03. Obra de Farnoosh Doroudgar. Sèrie Toxic Love. ARA

l'Iran, li va demanar que triés una pintura que simbolitzés el Me Too, i ella va triar aquesta.

En la majoria de les seves pintures hi apareixen dones en posicions incòmodes, assegudes a la vora d'un llit davant d'una silueta masculina en posició intimidatòria o directament estirades davant d'un home que s'està cordant el cinturó després de perpetrar una violació. "Només a través de l'art puc fugir de la repressió i el dolor. Als meus quadres soc lliure, fora no".

Al cafè on ens reunim al nord de la capital, Farnoosh Doroudgar parla molt fluixet, gairebé xiuxiueja. Al seu projecte *Toxic Love, the modern slavery*, Doroudgar dibuixa la submissió femenina al costat d'homes amb cos humà i cap de gos. Reflexiona sobre la dificultat de sortir d'una relació tòxica i mostra dones tristes que intenten complaure un home tot i saber que això les portarà de cap a l'infern. Els dibuixa un cap animal perquè creu que els homes anteposen els seus instints més animals per sotmetre les dones.

Parlem i reflexionem sobre l'art que fa ella i les seves companyes artistes, dones amb un talent extraordinari que lluiten per no sucumbir a la voluntat d'una elit repressora que fa 40 anys que no els dona treva. —

Almenys 15 morts en protestes contra el hijab

Homes i dones cremen mocadors a la via pública per la mort de Mahsa Amini

Z.M.
BARCELONA

Almenys 15 persones han mort en diferents ciutats del Kurdistan iranià durant els greus enfrontaments entre les forces de seguretat i els manifestants que des de dissabte passat protesten massivament per denunciar la mort de Mahsa Amini. La jove va perdre la vida després de ser arrestada per la policia a Teheran per no portar el vel correctament. Segons dades publicades per l'ONG de drets humans Hengaw, a més dels manifestants morts, unes 733 persones haurien resultat ferides durant els enfrontaments.

En un intent autoritari de frenar les protestes, el govern ha restringit dràsticament l'accés a internet i ha pràcticament bloquejat WhatsApp, Instagram i Telegram, segons confirmen fonts des de dins del país. L'observatori d'internet amb seu a Londres *Netblocs* assegura que aquests talls suposen les restriccions més greus des de les revoltes del 2019, quan la població va sortir massivament al carrer per denunciar l'alça del preu del combustible i la brutal devaluació de la divisa local.

Les manifestacions van esclatar després del funeral de la jove a la seva ciutat natal, Saqqez, a la regió del Kurdistan, símbol de la resistència autònoma i focus històric de repressió de les forces de seguretat. La mort d'Amini ha desfermat les protestes més multitudinàries contra el hijab obligatori des de l'establiment de la República Islàmica, fa 43 anys.

El govern, liderat per l'ultraconservador Ebrahim Raisi, nega que Mahsa Amini morís sota custòdia policial i assegura que la jove va patir un atac cardíac que va desencadenar la seva mort. La família d'Amini, però, nega que tingués problemes de salut i acusa la policia d'haver matat la noia d'una pallissa.

Segons Reuters, al menys cinc membres de la milícia progovernamental Basij haurien perdut la vida

en enfrontaments amb els manifestants. Les principals ciutats del país, com Esfahan, Meixad, Xiraz o Rasht, estan sent escenari d'intenses protestes als carrers, on homes i dones es manifesten junts reclamant la derogació del vel obligatori i la caiguda del règim. Així, és la primera vegada que s'han pogut veure imatges de dones i homes cremant junts mocadors a la via pública. La policia està reprimint les protestes amb camions d'aigua, gasos lacrimògens i trets, però les manifestacions estan desbordant els cossos de seguretat.

El rebuig al hijab és el detonant de les enèsimes protestes d'una societat que viu sota una repressió ferotge. La teocràcia de l'Iran incompleix els drets humans més elementals, com la llibertat d'expressió, d'opinió, religiosa o sexual. Abans que la fotografia de Mahsa Amini a l'hospital sense constants vitals es viralitzés a tot el món a través de milions de comptes de Twitter i Instagram, havia transcendit informativament la condemna a mort de dues dones iranianes activistes pels drets LGBTI.

Reacció del govern

Les revoltes dels últims dies, però, han obligat el govern a reaccionar, i ha anunciat una investigació sobre el cas. El líder suprem, Ali Khamenei, ha enviat el seu representant a la zona del Kurdistan per parlar amb la família de la jove i intentar aplacar els ànims, però l'odi i la ràbia exhibits als carrers del país fan pensar que res ni ningú pot aturar ja l'esclat d'unes protestes que van molt més enllà del rebuig al vel obligatori.

El president iranià va compareixer dimecres a l'Assemblea General de l'ONU, on va criticar que el món sigui hipòcrita a l'hora de parlar dels drets humans i va lamentar que molts governs jutgin l'Iran amb una mirada esbiaixada. —

Protestes a la capital de l'Iran, Teheran, abans-d'ahir. AFP